ԵԱՀԿ Երևանի գրասենյակ

ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱՅԻ ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Հրամարակային ընտրություններ

Ինչպես ստանալ **տեղեկատվություն** ընտրական գործընթացներում

Ուղեցույց լրագրողների համար

Մարինե Հակոբյան
Գեւորգ Հայրապետյան

Հրապարակային ընտրություններ

Ինչպես ստանալ տեղեկատվություն ընտրական գործընթացներում

Ուղեցույց
լրագրողների
համար

Երևան 2007

Հեղինակներ՝ **Մարինե Հակոբյան,**
ԻԱ կենտրոնի եւ ԱԺ փորձագետ
Գեւորգ Հայրապետյան
ԻԱ կենտրոնի իրավաբան

Խմբագիր՝ **Շուշան Դոյդոյան**
բան. գիտ. թեկնածու, ԻԱ կենտրոնի նախագահ

Ուղեցույցը մշակվել եւ հրատարակվել է Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի կողմից ԵԱՀԿ Երեւանի գրասենյակի ֆինանսական աջակցությամբ: Ուղեցույցում արտահայտված կարծիքներն ու հետեւությունները հեղինակներինն են եւ պարտադիր չէ, որ արտահայտեն ԵԱՀԿ Երեւանի գրասենյակի տեսակետները:

Բովանդակություն

Ուղեցույցի նպատակը 4

Բաժին 1
Ինչպե՞ս ստանալ տեղեկություն օրենքի համաձայն 5

1.1 Ու՞ր դիմել. ընտրական տեղեկություն տնօրինող լիազոր մարմինները 7

1.2 Ինչպե՞ս դիմել. տեղեկություն ստանալու բանավոր եւ գրավոր հարցումներ.....11

1.3 Ի՞նչ ձեւով եւ ժամկետներում պետք է տրամադրվի տեղեկությունը 15

1.4 Պե՞տք է արդյոք վճարել տեղեկության տրամադրման համար 17

1.5 Լրագրողների՝ ընտրական մարմինների նիստերի մասնակցության իրավունքը. հավատարմագրում 18

1.6 Տեղեկության տրամադրումը մերժելու հիմքերը եւ մերժման կարգը 21

Բաժին 2
Ինչպե՞ս բողոքարկել տեղեկություն ստանալու իրավունքի խախտումները. պատասխանատվություն 24

Բաժին 3
Պարտադիր հրապարակման ենթակա ընտրական տեղեկությունները եւ դրանց տրամադրման ժամկետները.....28

Հրապարակման ենթակա ընտրական տեղեկատվության ցանկ.....34

Ուղեցույցի նպատակը

Տեղեկատվության ազատությունը երաշխիք է եւ արդյունավետ միջոց ընտրությունների հրապարակայնությունը եւ թափանցիկությունը ապահովելու համար: Լրագրողների՝ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի պաշտպանվածության աստիճանից է կախված նաեւ ընտրական գործընթացների մասին ողջ հասարակության իրազեկված լինելու իրավունքի լիարժեք ապահովումը:

Ներկայացվող ուղեցույցի հիմնական նպատակն է լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին, լրագրողներին ծանոթացնել տեղեկատվության ազատության (այսուհետ՝ նաեւ ՏԱ) հասկացությանը եւ նշանակությանը ընտրությունների ժամանակ, ինչպես նրանք կարող են օգտագործել տեղեկատվության ազատության մասին օրենսդրությունը ընտրությունների ընթացքում տեղեկատվություն ստանալու նպատակով: Ուղեցույցի առաջին բաժինը նվիրված է ընտրական տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի իրացման պայմաններին. ինչպես եւ որ մարմիններին կարող են դիմել լրագրողները տեղեկություն ստանալու համար, ինչ կարգով եւ ժամկետներում պետք է նրանց տրամադրվեն ընտրական հանձնաժողովների որոշումները, նիստերի արձանագրությունները եւ ընտրություններին առնչվող այլ փաստաթղթեր: Այս բաժինը հատուկ անդրադառնում է նաեւ լրագրողների՝ նիստերի մասնակցության իրավունքին եւ դրա իրավական կարգավորման առանձնահատկություններին:

Ուղեցույցի 2-րդ բաժինը անդրադառնում է տեղեկություն ստանալու իրավունքի խախտման բողոքարկման մեխանիզմներին եւ իրավական պատասխանատվության խնդրին. ինչպես կարող են լրագրողները բողոքարկել ընտրական մարմինների որոշումները տեղեկատվության տրամադրումը մերժելու մասին, ինչ իրավական պատասխանատվություն է առաջ գալիս տեղեկություն ստանալու իրավունքի խախտումների դեպքում:

Երրորդ բաժնում ներկայացվում է այն տեղեկությունների եւ/կամ փաստաթղթերի ամբողջական ցանկը, որոնք ենթակա են պարտադիր հրապարակման կամ լրատվամիջոցներին/լրագրողներին տրամադրման:

Հուսով ենք՝ այս ուղեցույցը կօգնի լրագրողներին առավել պաշտպանված լինել ընտրական գործընթացները լուսաբանելիս եւ արդյունավետ օգտվել տեղեկատվություն ստանալու իրավունքից՝ դրանով իսկ ամբողջական կատարելով հասարակությանն իրազեկելու՝ մամուլի հիմնական գործառույթը եւ նպաստելով ընտրությունների հրապարակայնությանը:

Բաժին 1

Ինչպե՞ս ստանալ տեղեկություն օրենքի համաձայն

Տեղեկություն ստանալու իրավունքը մարդու հիմնարար իրավունքներից է: Այն ամրագրված է ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասում, որը սահմանում է. «Յուրաքանչյուր ոք ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ տեղեկություններ եւ գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը, տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից: Լրատվամիջոցների եւ տեղեկատվական այլ միջոցների ազատությունը երաշխավորվում է»: Իսկ ՀՀ Սահմանադրության 27.1 հոդվածն ամրագրում է կառավարման մարմիններին դիմելու եւ պատասխան ստանալու իրավունքը. «Յուրաքանչյուր ոք ունի իր անձնական կամ հասարակական շահերի պաշտպանության նկատառումներով իրավասու պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններին եւ պաշտոնատար անձանց դիմումներ կամ առաջարկություններ ներկայացնելու եւ ողջամիտ ժամկետում պատշաճ պատասխան ստանալու իրավունք»:

Ընտրական գործընթացներում լրագրողների համար տեղեկատվության մատչելիությունն ու ազատությունն ապահովվում են նախեւառաջ ընտրությունների հրապարակայնության սկզբունքի իրականացման շնորհիվ. «Ընտրությունները նախապատրաստվում եւ անցկացվում են հրապարակայնորեն»:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, հոդված 7:

Հրապարակայնության սկզբունքն իր տեղն է գտել նաեւ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 4-րդ մասում: ՏԱ հրապարակայնության սկզբունքի էությունը հետեւյալն է. այն հաստատում է այն կանխավարկածը, որ պաշտոնական փաստաթղթերը հասարակական բնույթ ունեն եւ պետք է մատչելի լինեն հանրությանը, եթե միայն չկա առավել կարեւոր հանրային կամ պետական շահ տեղեկությունը չհրապարակելու համար:

Լրատվամիջոցների եւ տեղեկատվական այլ միջոցների ազատությունը երաշխավորվում է ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով: ԶԼՄ-ների ազատության լրացուցիչ իրավական երաշխիք է ամրագրված նաեւ ՀՀ Ընտրական օրենսգրքով:

«Զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցչի իրավունքների որեւէ սահմանափակում չի թույլատրվում ընտրական բոլոր գործընթացներում»:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, հոդված 30:

Տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը լրագրողի հիմնական իրավունքներից է, առանց որի նա չի կարող կատարել ընտրական գործընթացների մասին հասարակությանն իրազեկելու՝ իր առաջնային առաքելությունը: «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը սահմանում է, որ յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի ծանոթանալու իր փնտրած տեղեկությանը եւ (կամ) դա ստանալու նպատակով օրենքով սահմանված կարգով հարցմամբ դիմելու տեղեկատվություն տնօրինողին եւ ստանալու այդ տեղեկությունը: Լրագրողն ունի ինչպես տեղեկատվությանը ծանոթանալու եւ/կամ դրանից քաղվածքներ անելու, այնպես էլ այն կամ դրա պատճենը ստանալու իրավունք:

Լրագրողն իրավունք ունի անարգել ծանոթանալ ընտրական փաստաթղթերին, քվեաթերթիկների նմուշներին, ընտրական հանձնաժողովի որոշումներին, նիստերի արձանագրություններին, ստանալ դրանց պատճենները, կատարել քաղվածքներ:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, հոդված 30:

Ի՞նչ է տեղեկությունը

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը տեղեկություն հասկացության բավականին ընդգրկուն շրջանակ է սահմանում:

Տեղեկություն է համարվում՝ անձի, առարկայի, փաստի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երեւույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստացված եւ ձեւավորված տվյալները՝ անկախ դրանց տնօրինման ձեւից կամ նյութական կրիչից (տեքստային, էլեկտրոնային փաստաթղթեր, ձայնագրություններ, տեսագրություններ, լուսաժապավեններ, գծագրեր, սխեմաներ, նոտաներ, քարտեզներ):

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 3:

Կարեւոր է, որ օրենքը տեղեկություն է դիտում ոչ միայն ավանդական կրիչի վրա առկա տվյալները, այլեւ չի դնում կրիչի որեւէ սահմանափակում՝ էլեկտրոնային, թե ֆիզիկական: Տեղեկությունը կարող է լինել տեքստային կամ էլեկտրոնային փաստաթղթի, ձայնագրության, տեսագրության կամ լուսաժապավենի, գծագրերի, սխեմաների, նոտաների կամ քարտեզների տեսքով: Այն կարող է ամրագրված լինել փաստաթղթի, ժապավենի (տեսա-ձայնային), պնակիտի (դիսկետի), խտասալիկի (CD) ու այլ նյութական եւ էլեկտրոնային կրիչների վրա:

1.1 Ու՞ր դիմել. ընտրական տեղեկություն տնօրինող լիազոր մարմինները

Ընտրական տեղեկություն տնօրինող լիազոր մարմինները կազմավորվում են եռաստիճան համակարգով: Դրանք են՝

- Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը (ԿԸՀ),
- Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը (ԸԸՀ),
- Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը (ՏԸՀ):

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը որպես տեղեկություն տնօրինող

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը մշտական գործող մարմին է եւ տնօրինում է Հայաստանի Հանրապետությունում ընտրությունների կազմակերպման եւ դրանց օրինականության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու հետ կապված տեղեկատվությունը՝ իրավահաջորդության սկզբունքով, ինչպես նաեւ ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովներից սահմանված կարգով ստացված տեղեկատվությունը:

Կենտոնական ընտրական հանձնաժողովից զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչները կարող են ստանալ հետեւյալ տեղեկությունները.

1. ընտրությունների նախապատրաստման եւ անցկացման համար հատկացված պետական բյուջեի միջոցների եւ դրա վերահսկողության մասին,
2. իր եւ ստորադաս ընտրական հանձնաժողովների աշխատակարգի վերաբերյալ,
3. ՁԼՄ-ների կողմից քարոզչության համար սահմանված հավասար հնարավորությունների ապահովման եւ դրա վերահսողության մասին,
4. սահմանված քվեաթերթիկների եւ ընտրական այլ փաստաթղթերի ձեւերի, դրանց լրացման եւ պահպանման կարգի վերաբերյալ,
5. ընտրական օրենսգրքի կիրառման վերաբերյալ ընտրությունները նախապատրաստող ու անցկացնող ընտրական հանձնաժողովների համար պարտադիր հրահանգները եւ այլ նորմատիվ ակտերը,
6. իր լիազորությունների շրջանակներում՝ պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, հասարակական կազմակերպությունների, կուսակցությունների, հիմնարկների, կազմակերպությունների, ինչպես նաեւ պաշտոնատար անձանց համար ընդունված պարտադիր որոշումների վերաբերյալ,

7. ընտրությունների նախապատրաստման ու անցկացման մասին. ընտրական հանձնաժողովների եւ համապատասխան պետական մարմինների հաղորդումների եւ դրանց լսումների արդյունքների վերաբերյալ,
8. հավատարմագված վստահված անձանց, դիտորդների եւ զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների մասին,
9. Հանրապետության Նախագահի թեկնածու առաջադրող կուսակցությունների եւ նախաձեռնող խմբերի մասին,
10. Հանրապետության Նախագահ առաջադրված թեկնածուների կենսագրական տվյալների մասին,
11. Հանրապետության Նախագահի, Ազգային ժողովի՝ համամասնական ընտրակարգով ընտրությունների արդյունքների ամփոփման եւ հաստատման մասին,
12. Ազգային ժողովի՝ համամասնական ընտրակարգով ընտրություններին մասնակցելու հայտ ներկայացրած կուսակցությունների, եւ նրանց առաջադրած թեկնածուների ցուցակների վերաբերյալ,
13. Ազգային ժողովում ընտրված պատգամավորներին մասին,
14. Աժ լրացուցիչ եւ նոր ընտրություններ նշանակելու մասին,
15. դիմում է համապատասխան իրավասու պետական մարմիններ՝ ընտրական օրենսգրքի պահանջների խախտման դեպքերում,
16. ընտրական հանձնաժողովի անդամության թեկնածուների համար դասընթացներ կազմակերպելու եւ անդամներին որակավորումներ շնորհելու կարգի մասին,
17. ընտրական հանձնաժողովներում վիճակահանություններ անցկացնելու կարգի մասին,
18. Ազգային ժողովի՝ համարակալած մեծամասնական ընտրատարածքների մասին,
19. նախընտրական հիմնադրամների եւ ընտրական գրավների հետ կապված գործավարության կարգը:

Ընտրական գործընթացի ավարտից հետո նույնպես Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի տնօրինության տակ գտնվող վերոնշյալ տեղեկությունները (որոշումներ, արձանագրություններ, քաղվածքներ, նմուշներ եւ այլն) շարունակում են յուրաքանչյուրի (ներառյալ՝ լրագրողների) համար մնալ մատչելի եւ հրապարակման ենթակա: Ընտրությունների արդյունքների պաշտոնական հրապարակումից երկու ամիս հետո, իսկ դատական վեճի առկայության դեպքում՝ վերջնական որոշում ընդունելուց հետո, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովն ապահովում է նշված փաստաթղթերի պահպանությունը եւ դրանք պահպանության է հանձնում Հայաստանի պետական արխիվ, որտեղ եւ դրանք մատչելի են յուրաքանչյուրի համար:

Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը որպես տեղեկություն տնօրինող

Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը մշտապես գործող մարմին է, որը կազմավորվում է յուրաքանչյուր ընտրատարածքի համար՝ հիմք ընդունելով Ազգային ժողովի՝ մեծամասնական ընտրատարածքների կազմավորման մասին որոշումը: Հետեւաբար, ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը տնօրինում է տվյալ ընտրատարածքում ընտրությունները կազմակերպելու եւ իր տեղամասերում դրանց անցկացման օրինականության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովից լրագրողները կարող են տեղեկություններ ստանալ ընտրատարածքում՝

1. ընտրությունների նախապատրաստման եւ անցկացման համար հատկացված պետական բյուջեի միջոցների եւ դրանց վերահսկողության մասին,
2. հաստատված տեղամասերի եւ դրանց քվեարկության տեղի (տեղամասի կենտրոնի) մասին,
3. տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների եւ իր գործունեության վերաբերյալ,
4. տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների որոշումների եւ գործողությունների վերաբերյալ ստացված դիմումների ու բողոքների քննարկման վերաբերյալ,
5. ընտրությունների նախնական արդյունքները՝ ըստ տեղամասերի, տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների արձանագրությունների տվյալների,
6. տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների օրը,
7. տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների արդյունքները, իսկ օրենքով սահմանված դեպքերում նաեւ՝ ընտրությունների կայացած, անվավեր կամ չկայացած ճանաչելու մասին,
8. մեծամասնական ընտրակարգով՝ Ազգային ժողովի ընտրությունների արդյունքների մասին:

Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների արդյունքների պաշտոնական հրապարակումից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում, իսկ դատական վեճի առկայության դեպքում՝ վերջնական որոշում ընդունելուց հետո դրանք պահպանության է հանձնում Հայաստանի պետական արխիվ, որտեղ եւ դրանք մատչելի են յուրաքանչյուրի համար:

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը որպես տեղեկություն տնօրինող

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովները կազմավորվում եւ գործում են ընտրությունների կազմակերպման եւ անցկացման ժամանակաշրջանում: Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը, լինելով ընտրությունների անցկացման անմիջական օղակը, տնօրինում է.

- տվյալ տեղամասի ընտրացուցակի,
- դատական կարգով դրանցում կատարված լրացումների,
- տվյալ տեղամասին «կցված» ընտրողների մասնակցության չափի,
- քվեարկության արդյունքների,
- նկատված խախտումների,
- եւ տեղամասում ընտրությունների անցկացման հետ կապված այլ տեղեկություններ:

Ընդհանուր առմամբ, Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովից զանգվածային լրատվության միջոցները կարող են ստանալ տեղեկություններ տեղամասում՝

1. ընտրությունների նախապատրաստման եւ անցկացման համար հատկացված պետական բյուջեի միջոցների մասին,
2. քվեարկության կազմակերպման եւ դրանց արդյունքների ամփոփման վերաբերյալ:

Առավել մանրամասն տես՝ «Ընտրության ավտոմատացված համակարգ» բաժնում (էջ 31):

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը ֆինանսական միջոցների ծախսման վերաբերյալ հաշվետվություն է ներկայացնում ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողով ընտրությունների ավարտից հետո՝ տասնօրյա ժամկետում: Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովը ֆինանսական միջոցների ծախսման վերաբերյալ հաշվետվություն է ներկայացնում կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով՝ ընտրություններից հետո՝ քսանօրյա ժամկետում: Այս հաշվետվություններին եւս կարող է ծանոթանալ լրագրողը:

1.2 Ինչպե՞ս դիմել. տեղեկություն ստանալու բանավոր եւ գրավոր հարցումներ

Լրագրողը կարող է դիմել ինչպես ընտրական հանձնաժողովի տնօրինության տակ գտնվող ընտրական փաստաթղթերին, քվեաթերթիկների նմուշներին, ընտրական հանձնաժողովի որոշումներին, նիստերի արձանագրություններին անարգել ծանոթանալու, այնպես էլ դրանցից քաղվածքներ կատարելու եւ/կամ դրանց պատճենը ստանալու համար:

Սակայն պետք է նշել, որ անհրաժեշտ տեղեկությունները հիմնականում հրապարակվում են՝ տեսանելի, մատչելի տեղերում փակցնելու, զանգվածային լրատվության միջոցներով հայտարարելու, համապատասխան ինտերնետային էջում տեղադրելու, ինչպես նաեւ դրանց ուղղակիորեն ծանոթանալու, պատճենելու եւ այլ ձեւերով հրապարակային դարձնելու միջոցով: Հետեւաբեր շատ հաճախ լրագրողը պարզապես կարող է շատ հեշտությամբ, արդյունավետությամբ եւ առանց ժամանակի կորստի ձեռք բերել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը՝ իմանալով, թե որ լիազոր մարմինն է այն տնօրինում: Ընտրական օրենսգիրքը սահմանում է պարտադիր հրապարակման ենթակա մի շարք տեղեկություններ, որոնց ամբողջական ցանկը ներկայացված է սույն ուղեցույցի 3-րդ բաժնում (էջ 29):

Տեղեկություններ ստանալու համար լրագրողները կարող են դիմել ինչպես բանավոր, այնպես էլ գրավոր հարցումով: Խորհուրդ ենք տալիս հնարավորության եւ ժամանակի առկայության դեպքում դիմել գրավոր հարցումով (տես՝ տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձեւը, էջ 14):

Այս կերպ, եթե ձեզ հետագայում մերժեն կամ ուշացնեն պատասխանը, դուք մերժումը բողոքարկելու հնարավորություն կունենաք: Եթե գրավոր հարցումն ուղարկում եք փոստով, ապա խորհուրդ ենք տալիս անպայման հարցումն ուղարկել պատվիրված փոստի միջոցով. փոստային անդորրագիրը ձեզ հնարավորություն կտա հետագայում ապացուցել, որ հարցումն իսկապես ուղարկվել է կոնկրետ մարմնին: Ի դեպ, գրավոր հարցումը կարող եք ուղարկել ինչպես ձեր անունից, որպես լրագրող, այնպես էլ ձեր լրատվամիջոցի անունից (համապատասխան տիտղոսաթերթի վրա), քանի որ տեղեկություն ստանալու իրավունք ունեն ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ իրավաբանական անձինք:

Ընտրությունների կազմակերպման, անցկացման եւ ամփոփման բոլոր գործընթացներում զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչները կարող են անարգել մասնակցել, հետեւել, ուղղել հարցեր, կատարել ճշտումներ եւ հարցումների միջոցով ստանալ տեղեկություններ:

Տեղեկություն ստանալու բանավոր եւ գրավոր հարցումներ

Տեղեկությունը ստանալու համար նախ պետք է հարցումով դիմել տեղեկատվություն տնօրինողին (տես՝ 1.1 բաժինը՝ ընտրական տեղեկություն տնօրինող լիազոր մարմինները): Տեղեկություն ստանալու համար կարելի է դիմել եւ՛ գրավոր, եւ՛ բանավոր:

Գործնականում լրագրողները տեղեկություն ստանալու համար հիմնականում դիմում են բանավոր: Նրանց կա՛մ տալիս են տեղեկատվություն, կամ ամենատարբեր պատճառներով մերժում են: Ընդ որում, այդ պատճառների մեծ մասն անօրինական է եւ չի բխում օրենքի պահանջներից: Ըստ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի, բանավոր հարցմամբ դիմողը պարտավոր է նախապես հայտնել իր անունը եւ ազգանունը, ինչպես նաեւ, թե որ լրատվամիջոցն է նա ներկայացնում:

2007թ. ընտրությունների մասին տեղեկատվություն ստանալու համար լրագրողից հավատարմագրում չի պահանջվում:

Նա պետք է պարզապես ներկայացնի անձը հաստատող փաստաթուղթ: Բանավոր հարցումով դիմելիս նախ պետք է պարզել, թե որ պաշտոնյան է պատասխանատու տվյալ տեղեկությունը տրամադրելու համար: Պարզելուց հետո կարող եք անմիջապես դիմել նրան՝ նշելով, թե ինչ տեսքով կամ կրիչի վրա եք ուզում ստանալ տեղեկությունը՝ տեսնել կամ կարդալ փաստաթուղթը, դրանից քաղվածքներ կատարել, ստանալ դրա պատճենը՝ թղթի, պնակիտի կամ խտասալիկի վրա ամրագրված:

Ինչպես արդեն նշվեց, ժամանակի եւ հնարավորության առկայության դեպքում լրագրողը կարող է ներկայացնել նաեւ գրավոր հարցում, որն առավել պաշտպանված կդարձնի լրագրողի՝ տեղեկություն ստանալու իրավունքը: «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքով (հոդված 9) սահմանված են գրավոր հարցմանը ներկայացվող պահանջները.

Գրավոր հարցումը պետք է համապատասխանի օրենքով սահմանված պահանջներին, հակառակ դեպքում այն կարող են չքննարկել:

Գրավոր հարցման մեջ դիմողը **պարտադիր** պետք է նշի.

- իր անունը, ազգանունը,
- իր ներկայացրած ՁԼՄ-ի անվանումը եւ գտնվելու վայրը (դրա բացակայության դեպքում՝ իր բնակության հասցեն):
- Գրավոր հարցումը պետք է ստորագրված լինի:

Հարցումին ներկայացվող՝ վերը նշված պահանջները չբավարարելու դեպքում հարցումը կարող է վերացվել կամ դրան ընդհանրապես ընթացք չի տրվի: Գրավոր անստորագիր հարցումը ենթակա է ոչնչացման:

Բոլոր դեպքերում լրագրողը պարտավոր չէ հիմնավորել հարցումը, թե իրեն ինչու է անհրաժեշտ տվյալ տեղեկատվությունը, կամ ինչպես է պատրաստվում օգտագործել այն:

Գրավոր հարցման մեջ նախընտրելի է նշել, թե ինչ կրիչի վրա եք ուզում ստանալ տեղեկությունը, քանի որ **գրավոր հարցման պատասխանը** տրվում է այդ հարցման մեջ նշված նյութական կրիչով (թուղթ, դիսկետ, էլեկտրոնային նամակ եւ այլն): Եթե նյութական կրիչը նշված չէ, ապա այն տրամադրվում է պաշտոնյանյի համար նախընտրելի կրիչով:

Գործնականում նախընտրելի է հարցումի գրավոր տարբերակը, ինչի դեպքում խախտված իրավունքի վերականգնման հնարավորությունները մեծանում են:

Որպեսզի տեղեկություն ստանալու ձեր հարցումը չմերժվի հարցումին ներկայացվող օրենքի պահանջները չբավարարելու հիմքով, խորհուրդ ենք տալիս կիրառել հարցման օրինակելի նմուշը:

Օրինակելի ձեւ[1]

Մարմնի, կազմակերպության անվանումը
Տեղեկություններ տրամադրող պաշտոնյայի անուն, ազգանունը

Դիմողի անուն, ազգանուն, հայրանունը
/ՁԼՄ-ի անվանումը եւ հասցեն/

Տեղեկություն ստանալու հարցում

Հարգելի պրն/տկն……,

Համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 27 եւ 27.1 հոդվածների եւ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի՝ խնդրում եմ ինձ տրամադրել տեղեկություններ _____ (հնարավորինս հստակ ձեւակերպեք անհրաժեշտ տեղեկությունը) մասին:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ քաղաքացիների տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմանը պատասխան տրվում է այն ստանալուց հետո 5 օրյա ժամկետում, բացառությամբ լրացուցիչ աշխատանք պահանջող տեղեկատվության (30-օրյա ժամկետ): Ուստի, խնդրում եմ տեղեկություն ստանալու հարցումիս պատասխանել օրենքով սահմանված կարգով եւ ժամկետներում:

Տեղեկատվության տրամադրումը մերժելու դեպքում խնդրում եմ գրավոր տեղյակ պահել մերժման հիմքի մասին (հոդված 11) եւ հնարավորության դեպքում տրամադրել այն պետական մարմնի կամ պաշտոնատար անձի հասցեն, որին կարող եմ ուղղել հարցումը:

(Պատրաստ եմ վճարել տեղեկատվության պատճենահանման ծախսերը):

Կանխավ շնորհակալ եմ՝

անուն, ազգանուն

ստորագրություն, ամսաթիվ

1. Սույն օրինակելի ձեւը մշակել է Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը:

Ինչպես նշված է օրինակելի ձեւում, տեղեկություն ստանալու հարցման մեջ անհրաժեշտ է հնարավորինս հստակ ձեւակերպել անհրաժեշտ տեղեկությունը, հատկապես, եթե պահանջում եք կոնկրետ փաստաթուղթ, ապա նշեք բոլոր տվյալները, որ դուք ունեք կոնկրետ փաստաթղթի վերաբերյալ: Հստակ ձեւակերպումն անհրաժեշտ է, որպեսզի մարմինը/կազմակերպությունն ավելի հեշտությամբ կարողանա գտնել եւ կարճ ժամկետում տրամադրել ձեր պահանջած տեղեկությունը:

1.3 Ի՞նչ ձեւով եւ ժամկետներում պետք է տրամադրվի տեղեկությունը

ՁԼՄ ներկայացուցիչներն իրավունք ունեն ներկա գտնվել ընտրական հանձնաժողովների նիստերին, ինչպես նաեւ քվեարկության ամբողջ ընթացքում՝ տեղամասային կենտրոնում: Ընտրական հանձնաժողովի նախագահը, ընտրական հանձնաժողովների նիստերի եւ քվեարկության ընթացքում ապահովում է զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների մասնակցությունն ընտրական հանձնաժողովների աշխատանքներին, նրանց համար ապահովում է աշխատանքային անհրաժեշտ եւ հավասար պայմաններ: (ԸՕ, հոդ 7): (Լրագրողների իրավունքների մասին առավել մանրամասն տես՝ «Լրագրողների՝ ընտրական մարմինների նիստերի մասնակցության իրավունքը» 1.5 ենթաբաժնում, էջ 18):

Բանավոր հարցման պատասխանը տրվում է բանավոր՝ հարցումը լսելուց հետո անհապաղ կամ հնարավորինս սեղմ ժամկետում: Դիմողի ցանկությամբ բանավոր հարցումին կարող է տրվել նաեւ գրավոր պատասխան:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 9:

Գրավոր հարցման պատասխանը տրվում է այդ հարցման մեջ նշված նյութական կրիչով (թուղթ, դիսկետ, էլեկտրոնային նամակ եւ այլն): Եթե նյութական կրիչը նշված չէ, եւ դա անհնար է պարզել տվյալ հարցմանը սույն օրենքով սահմանված 5-օրյա ժամկետում պատասխանելու համար, ապա գրավոր հարցման պատասխանը տրվում է տեղեկությունը տնօրինողին առավել ընդունելի նյութական կրիչով:

Հարցմամբ դիմողն իր ցանկությամբ կարող է տեղում ծանոթանալ տեղեկությանը՝ ետ վերցնելով իր գրավոր հարցումը:

Գրավոր հարցման պատասխանը տրվում է հետեւյալ ժամկետներում.

1. Տեղեկությունը կամ դրա պատճենը դիմողին է տրվում հարցումն ստանալուց հետո **5-օրյա ժամկետում.** (Սա ոչ թե նշանակում է, որ ձեզ պետք է պատասխանեն 5 օր անց, այլ 5 օրվա ընթացքում՝ ներառյալ անհապաղ):

2. Եթե հարցման մեջ նշված տեղեկությունը տրամադրելու համար անհրաժեշտ է կատարել լրացուցիչ աշխատանք, ապա այդ տեղեկությունը դիմողին է տրվում դիմումն ստանալուց հետո **30-օրյա ժամկետում**: Սակայն հարցումն ստանալուց հետո **5-օրյա ժամկետում մարմինը պետք է գրավոր տեղեկացնի դիմողին**՝ նշելով հետաձգման պատճառները եւ տեղեկությունը տրամադրելու վերջնական ժամկետը:

Հետաձգման մասին պաշտոնական գրությունը պետք է պարունակի.

- հետաձգման պատճառները,
- տեղեկությունը տրամադրելու վերջնաժամկետը:

Հիշեք, որ այս ժամկետը **չի կարող գերազանցել 30 օրը**:

Առանձին տեղեկությունների տրամադրման համար ՀՀ Ընտրական օրենսգիրքը սահմանում է տարբեր ժամկետներ, որոնց առավել մանրամասն կարող եք ծանոթանալ սույն ուղեցույցի երրորդ՝ «Հրապարակման ենթակա ընտրական տեղեկատվության ցանկ» բաժնում: Բոլոր դեպքերում մարմինը չի կարող անպատասխան թողնել ձեր հարցումը: Դա կդիտվի որպես տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի ոտնահարում եւ ենթակա է բողոքարկման:

Հնարավոր է՝ դուք հարցումը չեք ուղղել ճիշտ մարմնին, նա չունի պահանջվող տեղեկությունը կամ դրա տրամադրումը իր լիազորությունների շրջանակից դուրս է: Եվրախորհրդի հանձնարարականում նշվում է, որ եթե մարմինը չունի անհրաժեշտ պաշտոնական փաստաթուղթը, ապա պետք է հնարավորության դեպքում դիմողին ուղղություն ցույց տա դեպի համապատասխան մարմին, որը տիրապետում է տեղեկատվությանը: «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը նշում է, որ այս դեպքում հարցումը ստացած մարմինը պարտավոր է տվյալ գրավոր հարցումն ստանալուց հետո՝ **5-օրյա ժամկետում,** ձեզ գրավոր տեղեկացնել այդ մասին, իսկ հնարավորության դեպքում նաեւ տրամադրել այդ տեղեկատվությունը տնօրինող մարմնի/կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը:

Եթե տեղեկատվություն տնօրինողն ունի փնտրվող տեղեկատվության միայն մի մասը, ապա նա այն տալիս է դիմողին՝ միաժամանակ հնարավորության դեպքում նշում է այն տեղեկատվություն տնօրինողի գտնվելու վայրը, որտեղ դիմողը կարող է գտնել իր փնտրած տվյալների մյուս մասը:

1.4 Պե՞տք է արդյոք վճարել տեղեկության տրամադրման համար

Ընտրական տեղեկատվությունը, ընդհանուր առմամբ, տրամադրվում է անվճար, քանի որ հիմնականում այն ենթակա է պարտադիր հրապարակման: Ընտրական օրենսգիրքը սահմանում է վճարովի տեղեկատվության միայն մեկ դեպք, որը սահմանված է ՀՀ Ընտրական օրենսգրքով:

Համապատասխան մարզի, համայնքի, իսկ ընտրությունների դեպքում նաեւ ընտրական տեղամասի ընտրողների ցուցակները լրագրողին տրամադրվում են տեղամասային կենտրոնի տարածքը տնօրինող հաստատության ղեկավարին, լիազոր մարմնին կամ նրա ստորաբաժանումներին դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում՝ համապատասխան վճարով:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, 13 հոդված, 3 կետ, 93 հոդված, 4 կետ, 138 հոդված, 6 կետ:

Վճարը սահմանում է ՀՀ կառավարությունը՝ հաշվի առնելով կրիչը, որով պահանջվել են ընտրողների ցուցակները: Սակայն վճարի չափը չի կարող սահմանվել պաշտոնյայի կողմից կամայականորեն: Տեղեկության տրամադրման համար գանձվող վճարը պետք է ներառի միայն այդ տեղեկության տրամադրման տեխնիկական ծախսերը (պատճենահանում, խտասալիկի (պնակիտի) արժեք եւ այլն):

Հարկ է նշել, որ մինչ 2007 թվականի ընտրական օրենսդրական փոփոխությունները՝ օրենքը սահմանում էր «համապատասխան վճարում» հասկացությունը: Սակայն ընտրողների ցուցակների տրամադրման դիմաց վճարման նախադեպեր չեն եղել: Դրա փոխարեն շատ հաճախ ցուցակների տրամադրումը մերժվել է կամ չարչրկվել՝ պատճառաբանությամբ, թե դրա իրականացումը տեխնիկապես անհնար է, կամ էլ վճարումները կրել են ստվերային բնույթ:

Երբեմն նույնիսկ հստակ չի եղել, թե անօրինական վճարումները ինչպես են հաշվարկվել՝ հիմք է ընդունվել տեղեկատվության նյութական արժե՞քը, թե հենց տեղեկատվությունն է գնահատվել որոշակի արժեքով: Այժմ ընտրացուցակների տրամադրման դիմաց գանձվող վճարը սահմանում է ՀՀ կառավարությունը, որը սակայն դեռեւս սահմանված չէ: Դրա բացակայության դեպքում կարող է կիրառվել «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը, համաձայն որի տեղեկության տրամադրման համար վճար չի գանձվում հետեւյալ դեպքերում.

1. բանավոր հարցումներին պատասխանելիս,
2. մինչեւ 10 էջ տպագրված կամ պատճենահանված տեղեկություն տրամադրելիս,

3. տեղեկությունն էլեկտրոնային փոստով (ինտերնետային ցանցով (համացանցով)) տրամադրելիս,

4. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասում (այն տեղեկությունը, որի հրապարակումը կարող է կանխել պետական եւ հասարակական անվտանգությունը, հասարակական կարգին, հանրության առողջությանն ու բարքերին, այլոց իրավունքներին եւ ազատություններին, շրջակա միջավայրին, անձանց սեփականությանը սպառնացող վտանգը) նշված տեղեկությունների տրամադրման մասին գրավոր հարցումներին պատասխանելիս:

1.5 Լրագրողների՝ ընտրական մարմինների նիստերի մասնակցության իրավունքը.

Լրագրողի հավատարմագրումը

ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի 30-րդ հոդվածով հստակ սահմանված են լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների իրավունքները, պարտականությունները եւ գործունեության երաշխիքները: Վերջիններս, համաձայն ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի, իրավունք ունեն ներկա գտնվել ընտրական հանձնաժողովի նիստերին, իսկ քվեարկության ընթացքում իրավունք ունեն ներկա գտնվել նաեւ ընտրատեղամասային կենտրոնում եւ կատարել իրենց մասնագիտական գործունեությունը: Ընտրական օրենսգիրքը նշում է, որ ԶԼՄ ներկայացուցիչի իրավունքների որեւէ սահմանափակում չի թույլատրվում: Այսինքն, եթե ընտրական հանձնաժողովի նախագահը կամ որեւէ այլ անձ արգելի լրագրողի մուտքը հանձնաժողով կամ ընտրատարածք, ապա նա ենթակա է պատասխանատվության:

Ավելին, ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի 7 հոդվածի 2-րդ կետը սահմանում է, որ ընտրական հանձնաժողովների նիստերը կամ քվեարկության ընթացքում ընտրական հանձնաժողովների աշխատանքները լուսաբանելիս լրագրողի համար պետք է ապահովվեն աշխատանքային անհրաժեշտ եւ հավասար պայմաններ: Դրանց ապահովումը դրված է ընտրական հանձնաժողովի նախագահի վրա: Նա ապահովում է զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների մասնակցությունը ընտրական հանձնաժողովների աշխատանքներին (ԸՕ, հոդ. 7):

Միաժամանակ, ԸՕ 30-րդ հոդվածը սահմանում է նաեւ, որ լրատվության միջոցների ներկայացուցիչն իրավունք չունի միջամտել ընտրական հանձնաժողովի աշխատանքներին: Այսինքն ներկա գտնվելու եւ մասնակցության իրավունքը չի նշանակում միջամտել ընտրական հանձնաժողովի բնականոն աշխատանքներին: Լրագրողը պետք է հանդես գա իրադարձությունը դիտողի եւ արձանագրողի դերում:

Ներկա գտնվելուց եւ մասնակցելուց բացի, զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչն իրավունք ունի.

1. Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի սահմանած կարգով հետեւել քվեաթերթիկների տպագրման, փոխադրման, պահպանման եւ քվեաթերթիկների հաշվարկման գործընթացներին,

2. անարգել ծանոթանալ տվյալ ընտրական հանձնաժողովի տնօրինության տակ գտնվող ընտրական փաստաթղթերին, քվեաթերթիկների նմուշներին, ընտրական հանձնաժողովի որոշումներին, նիստերի արձանագրություններին, ստանալ դրանց պատճենները, կատարել քաղվածքներ,

3. կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի սահմանած կարգով ազատ տեղաշարժվել տեղամասային կենտրոնում՝ քվեաթերթիկների ու քվեատուփի դիտարկման համար,

4. ծանոթանալ ընտրական հանձնաժողովներում մուտքագրված դիմումներին եւ պարբերաբար ստանալ տեղեկություններ՝ դրանց հետագա ընթացքի վերաբերյալ,

5. կարող են ներկա գտնվել քվեարկության արդյունքների վերահաշվարկի աշխատանքներին (ԸՕ, հոդ. 30):

ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչները կարող են ներկա գտնվել նաեւ ստացիոնար բուժում իրականացնող բժշկական հաստատություններում քվեարկողների քվեարկության կազմակերպմանը:

Ցավոք, նոր ընտրական օրենսգիրքը «անտեսել է» տնային կամ այլ մասնագիտացված հաստատություններում գտնվող եւ տեղաշարժման սահմանափակում ունեցող հաշմանդամների եւ ծերերի տնայցերի միջոցով քվերակության իրավունքը, հետեւաբար լրագրողները նույնպես չեն կարող հետեւել այդ կարգավիճակն ունեցող անձանց քվեարկությանը:

Ներկա գտնվող լրագրողը կարող է կատարել գրառումներ, սղագրություններ, ձայնագրություններ, տեսա եւ լուսանկարահանումներ, տեղեկությունը հստակեցնելու կամ ճշտելու նպատակով տալ հարցեր եւ կատարել այլ գործողություններ, որոնցով, սակայն, որեւէ կերպ չպետք է միջամտի տվյալ ընտրական հանձնաժողովի բնականոն գործունեությանը:

Լրագրողի հավատարմագրումը ընտրական գործընթացներում

Հավատարմագրման նպատակն է աջակցել լրագրողներին կատարելու իրենց մասնագիտական գործունեությունը պետական մարմինների աշխատանքը լուսաբանելիս: Սրանից հետեւում է, որ հավատարմագրման նպատակն է ոչ թե լրացուցիչ սահմանափակումներ ստեղծել լրագրողների գործունեության համար, այլեւ օժանդակել նրանց կատարել իրենց աշխատանքը: Եվրախորհրդի նախարարների խորհրդի 1996 թ. (96) 4 հանձնարարականի 11-րդ սկզբունքի համաձայն՝ հավատարմագրումը չպետք է օգտագործվի լրագրողի տեղեկություն ստանալու իրավունքը սահմանափակելու նպատակով:

Համաձայն «Ազատվածային լրատվության մասին» ՀՀ օրենքի՝ պետական մարմինների գործունեությունը լուսաբանելու, հրապարակայնությունը եւ թափանցիկությունը ապահովելու նպատակով կարող է իրականացվել լրագրողների հավատարմագրում: ԿԸՀ-ը 2004թ. ապրիլի 29-ին ընդունել է ԿԸՀ-ում լրագրողների հավատարմագրման կարգը հաստատելու մասին որոշում, որով սահմանվում են լրատվական գործունեություն իրականացնողի ներկայացուցիչ լրագրողի կամ լրատվական գործունեություն իրականացնող ֆիզիկական անձի ԿԸՀ-ում հավատարմագրման կանոնները եւ հավատարմագրված լրագրողի գործունեության կազմակերպման հիմնադրույթները՝ նպատակ ունենալով ապահովել ընտրական գործընթացների թափանցիկությունը եւ այդ գործունեության մասին անմիջական տեղեկատվություն ստանալու նպատակով լրագրողների համար ստեղծել բարենպաստ պայմաններ:

Բարեփոխված ՀՀ Ընտրական օրենսգրքում ընտրական գործընթացներին մասնակցելու համար հավատարմագրման ենթակա սուբյեկտների կազմում զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչները նշված չեն:

Այսպիսով, 2007թ. Աժ ընտրությունները լուսաբանելու համար լրագրողները հավատարմագրման կարիք չունեն: Լրագրողին անհրաժեշտ է լուսաբանման նպատակով ներկայացնել միայն անձը հաստատող փաստաթուղթ եւ ընտրական հանձնաժողովի նախագահը պարտավոր է թույլատրել նրան իրականացնել իր մասնագիտական գործունեությունը:

Խտրականության բացառումը տարբեր ԶԼՄ ներկայացուցիչների նկատմամբ

Ընտրությունների ընթացքում արձանագրվում են խտրականության ամենատարբեր դրսեւորումներ, երբ ընդդիմադիր մամուլի ներկայացուցիչները դիտավորյալ չեն տեղեկացվում կամ հրավիրվում իրադարձությունը կամ միջոցառումը լուսաբանելու, կամ նրանց մուտքը ընտրական հանձնաժողովի նիստերին անօրինականորեն արգելվում է, նրանց համար ստեղծվում են ամենատարբեր տեխնիկական խոչընդոտներ:

Տեղեկություն ստանալու հարցումներին պատասխանելու գործընթացում խտրականության որեւէ դրսեւորում անթույլատրելի է: Բոլոր լրագրողները՝ անկախ իրենց լրատվամիջոցի ուղղվածությունից, պաշտոնյայի հետ բարեկամ/ծանոթ լինելու հանգամանքից, կրոնական, սեռային պատկանելիությունից, հաշմանդամությունից, տեղեկություն ստանալիս ունեն հավասար իրավունքներ: **Խտրականությունը տարբեր ԶԼՄ-ի ներկայացուցիչների նկատմամբ անթույլատրելի է**:

«Զանգվածային լրատվության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 3-րդ կետն արգելում է ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների նկատմամբ խտրականության դրսեւորումը: Այն նշում է, որ չպետք է սահմանվեն, իսկ սահմանվելու դեպքում իրավաբանական ուժ չունեն այնպիսի դրույթները, որոնք, օրինակ, «անհավասար պայմաններ կստեղծեն լրագրողների համար»:

1.6 Տեղեկության տրամադրումը մերժելու հիմքերը եւ մերժման կարգը

Լրագրողի աշխատանքային պրակտիկայում հաճախ են պատահում տեղեկատվության տրամադրման անօրինական մերժումներ: Ընդհանրապես տեղեկատվության հարցումը հիմնավորելու անօրինական պահանջը շատ տարածված է եւ պաշտոնյաների համար արդյունավետ առիթ է՝ խուսափելու անցանկալի հարցումներին պատասխանելու պարտավորությունից: Դրանից խուսափելու համար անհրաժեշտ է իմանալ, թե մերժման ո՛ր հիմքերն են համարվում օրինական:

Լրագրողի հարցումը մերժելու հիմնական հիմքերը սահմանված են «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածով: Տեղեկության տրամադրումը մերժվում է, եթե այն.

1. պարունակում է պետական, ծառայողական, բանկային, առեւտրային գաղտնիք,
2. խախտում է մարդու անձնական եւ ընտանեկան կյանքի գաղտնիությունը, այդ թվում՝ նամակագրության, հեռախոսային խոսակցությունների, փոստային, հեռագրական եւ այլ հաղորդումների գաղտնիությունը,

3. պարունակում է հրապարակման ոչ ենթակա նախնական քննության տվյալները,
4. բացահայտում է մասնագիտական գործունեությամբ պայմանավորված մատչելիության սահմանափակում պահանջող տվյալներ (բժշկական, նոտարական, փաստաբանական գաղտնիք),
5. խախտում է հեղինակային իրավունքը եւ (կամ) հարակից իրավունքները:

Այսպիսով, տեղեկության տրամադրումը կարող է մերժվել, եթե դրա բացահայտումը վնասում է կամ կարող է վնասել վերոնշյան կենսական շահերից որեւէ մեկին:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ եւ 3-րդ կետերը կարող են անմիջականորեն առնչվել ընտրություններում առաջադրված թեկնածուների անձնական կամ ընտանեկան կյանքին: Պետք է հիշել, որ թեկնածուների նամակագրությունը, հեռախոսային խոսակցությունները, հեռագրական եւ այլ հաղորդումները գաղտնի են, եւ դրանց տրամադրումը կարող է մերժվել:

Թեկնածուների գրանցման ժամանակ պահանջվող փաստաթղթերի կազմում թեկնածուն պարտադիր ԿԸՀ է ներկայացնում հայտարարագիր, որը բաց փաստաթուղթ է. դրան կարող է ծանոթանալ լրագրողը, կարող է նաեւ ստանալ դրա պատճենը: Հայտարարագրում լրացվում են անձնական եւ ընտանեկան կյանքին առնչվող բավական ընդարձակ տեղեկություններ:

Եթե առաջադրված թեկնածուի գործը գտնվում է նախաքննության փուլում, եւ դատարանը դեռեւս դատավճիռ չի կայացրել ու հրապարակել այն, թեկնածուի գործով նախաքննական նյութերի վերաբերյալ տեղեկատվության հարցումը կարող է մերժվել:

Ընտրությունները հրապարակային եւ թափանցիկ գործընթաց են: Դրանցում առկա հիմնական գաղտնիքն, այնուամենայնիվ, բուն քվեարկությունն է: Յուրաքանչյուր ընտրող կարող է հրաժարվել հայտնել իր կատարած քվեարկության մասին, իսկ ընտրական հանձնաժողովի անդամները (նաեւ՝ դիտորդները, վստահված անձինք) կարող են մերժել այդ մասին տեղեկության տրամադրումը, որովհետեւ իրավունք չունեն այն իմանալու եւ հրապարակելու: Համաձայն ՀՀ ԸՕ-ի՝ ընտրական տեղեկատվության մերժման հիմք կարող է լինել նաեւ՝

ա) կալանքի տակ գտնվող ընտրողների ցուցակի հրապարակման սահմանափակումը, (ԸՕ, հոդ. 12)

բ) զինվորական մասերում հաշվառված ընտրողների ցուցակի հրապարակման սահմանափակումը, (ԸՕ, հոդ. 12)

գ) ընտրատեղամասում ընտրողների կողմից ստորագրված ցուցակների հրապարակման սահմանափակումը (ԸՕ, 13 հոդված, 1-ին կետ):

Հիշեք. տեղեկատվությունը կարող է սահմանափակվել միայն վերոնշյալ հիմքերի առկայության դեպքում:

Տեղեկատվության տրամադրումը կարող է մերժվել նաեւ այդ տեղեկության տրամադրման համար ՀՀ կառավարության կամ լիազոր մարմնի կողմից սահմանված գումարը չվճարելու դեպքում:

Մերժման կարգը

Տեղեկատվության տրամադրման մերժումը պետք է համապատասխանի օրենքով սահմանված պահանջներին: Մերժումը պետք է պարտադիր պարունակի.

- հարցումը մերժելու իրավական հիմքերը (հղում անելով օրենքով սահմանված այն կոնկրետ բացառությանը, որին առնչվում է պահանջվող տեղեկատվությունը՝ նշելով, թե օրենքի որ դրույթի համապատասխան է մերժվում տվյալ տեղեկության տրամադրումը),

- մերժումը բողոքարկելու ժամկետները եւ կարգը:

Մերժողը պարտավոր է հիմնավորել մերժումը: Հարցման մերժումը պետք է լինի միայն գրավոր, որում պետք է հստակ հիմնավորված լինի մերժումը՝ դիմողին տեղեկացնելով մերժման հիմքերը՝ նշելով, թե օրենքի ո՛ր դրույթի համապատասխան է մերժվում տվյալ տեղեկության տրամադրումը:

Մերժումը պետք է տրամադրվի 5-օրյա ժամկետում:

Թեեւ օրենքը ոչինչ չի ասում անպատասխան մնացած գրավոր հարցումների մասին, սակայն դա համարվում է տեղեկություն ստանալու խախտում եւ պատժվում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի համաձայն (տես 2-րդ բաժինը):

Եթե պահանջվող տեղեկության մի մասը պարունակում է տվյալներ, որոնց տրամադրումը ենթակա է մերժման, ապա տեղեկություն է տրամադրվում մնացած մասի վերաբերյալ («ՏԱ մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ կետ):

Բաժին 2

Ինչպե՞ս բողոքարկել տեղեկություն ստանալու իրավունքի խախտումները

Պատասխանատվություն

Ընտրական տեղեկատվության անօրինական մերժումը, լրագողի հարցումն անպատասխան թողնելը, օրենքով սահմանված ժամկետների խախտմամբ պատասխանելը, ոչ լիարժեք տեղեկատվություն տրամադրելը լրագրողի իրավունքների ապօրինի սահմանափակման են հանգեցնում, ինչը ենթակա է բողոքարկման:

Ընտրությունների ժամանակ չի թույլատրվում լրագրողի իրավունքների որեւէ սահմանափակում: Լրագրողը չի կարող պատասխանատվության ենթարկվել ընտրությունների ընթացքի եւ արդյունքների ամփոփման վերաբերյալ իր հայտնած կարծիքի համար:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, 30 հոդված, 5 եւ 6 կետեր:

Օրենսդրությամբ սահմանվում է տեղեկություն ստանալու իրավունքի պաշտպանության երեք ձեւ՝

- վերանայում վերադասության կարգով,
- բողոքարկում պետական լիազորված մարմին (մարդու իրավունքների պաշտպանին),
- բողոքարկում դատական կարգով:

Տեղեկություն ստանալու իրավունքի խախտումը կարելի է բողոքարկել խախտումը թույլ տված մարմնի վերադասին: Դուք կարող եք բողոքել՝ մարմնից պահանջելով ներքին կարգով վերանայել մերժումը: Բողոքի հետ կցեք նաեւ մարմնից ստացած պատասխան-մերժումը, որը դուք բողոքարկում եք: Եթե վերադասը ուժի մեջ է թողնում մերժումը, լրագրողը, որպես հաջորդ քայլ, կարող է դիմել մարդու իրավունքների պաշտպանին կամ դատարան: Ի դեպ, այս մարմիններին կարելի է դիմել նաեւ առանց վերադասության կարգով բողոքարկելու:

Բողոքարկման երկրորդ փուլը պետական լիազորված անկախ մարմնին դիմելն է: ՀՀ-ում այդ լիազորություններով օժտված է օմբուդսմենը՝ մարդու իրավունքների պաշտպանը, ում լիազորությունների մեջ է մտնում պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու դրանց պաշտոնատար անձնաց կողմից ՀՀ Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով, ՀՀ միջազգային պայմանագրերով նախատեսված մարդու եւ քաղաքացու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների խախտման վերաբերյալ բողոքների քննումը՝ համաձայն «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին կետի: Ի դեպ, պաշտպանն ունի միայն խախտումը թույլ տված մարմնին խախտումը վերացնելու մասին առաջարկությամբ կամ միջնորդությամբ հանդես գալու լիազորություն: Այս առաջարկությունը, սակայն, չունի պարտադիր բնույթ (հոդված 15-րդ):

Որպես այլընտրանք, բողոքարկման երկրորդ փուլը կարող է իրացվել դատական համակարգի միջոցով: ՀՀ Սահմանադրությամբ մարդիկ ունեն իրավունքների եւ ազատությունների դատական պաշտպանության իրավունք, հետեւաբար դատարան կարող են դիմել առանց պաշտպանության առաջին երկու ձեւերին դիմելու:

Վերը նշված բողոքարկման ընթացակարգերից բացի, տեղեկություն ստանալու իրավունքի ցանկացած խախտման դեպքում կարող եք դիմել Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն, որը ձեզ անվճար աջակցություն ցույց կտա:

Ի՞նչ պատասխանատվություն է կրում տեղեկատվություն տնօրինողը տեղեկություն ստանալու իրավունքը խախտելու համար

Համաձայն ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի 139-րդ հոդվածի 14-րդ եւ 30-րդ կետերի՝ իրավական պատասխանատվության են հանգեցնում զանգվածային լրատվամիջոցի ներկայացուցչի հանդեպ բռնի գործողություններ կատարելը կամ վիրավորանք հասցնելը (14-րդ կետ), ինչպես նաեւ հանձնաժողովի նախագահի կողմից ընտրական քվեաթերթիկների նշումներին, ընտրական հանձնաժողովի որոշումներին ծանոթանալուն խոչընդոտելը, հանձնաժողովի որոշումների պատճենները չտալը կամ դրանցից քաղվածքներ կատարել չթույլատրելը (30-րդ կետ):

Լրագրողն իր մասնագիտական օրինական գործունեության ընթացքում, որպես հասարակական պարտք կատարող անձ, պաշտպանվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ:

«Զանգվածային լրատվության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 4, մաս 2:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասով արգելվում է՝

1. գրաքննությունը,
2. որեւէ տեղեկատվություն տարածելուն կամ դա տարածելուց հրաժարվելուն նպատակաուղղված կամ դրան հանգեցնող հարկադրանքը լրատվական գործունեություն իրականացնողի եւ լրագրողի նկատմամբ,
3. լրագրողի մասնագիտական օրինական գործունեությանը խոչընդոտելը:

Վերոնշյալ բոլոր գործողությունները, ինչպես նաեւ ընտրական մարմինների կողմից տեղեկություն տրամադրելուց ապօրինի հրաժարվելու կամ ոչ հավաստի տեղեկություն տրամադրելու, տեղեկատվության ազատության օրենքով սահմանված կարգի այլ խախտումները հանգեցնում են ինչպես վարչական, այնպես էլ քրեական պատասխանատվության:

2003 թ.-ի դեկտեմբերի 1-ին ընդունված «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ «Օրենքով նախատեսված տեղեկությունը պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական հիմնարկների, բյուջեներից ֆինանսավորվող կազմակերպությունների, ինչպես նաեւ հանրային նշանակության կազմակերպությունների պաշտոնատար անձանց կողմից ապօրինաբար չտրամադրելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչեւ հիսնապատիկի չափով:

Նույն խախտումը, որը կատարվել է կրկին անգամ՝ վարչական տույժի միջոցներ կիրառելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով»:

Վարչական պատասխանատվություն է սահմանվում նաեւ, եթե զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչներին խոչընդոտել են ծանոթանալ հանձնաժողովի որոշումներին, կամ վերջիններիս չեն տրամադրել հանձնաժողովի որոշումների պատճենները, կամ չեն թույլատրել դրանցից քաղվածքներ կատարել: **Այս դեպքում «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 40.2 հոդվածով առաջանում է տուգանքի նշանակում՝ նվազագույն աշխատավարձի 200-ապատիկից մինչեւ 500-ապատիկի չափով:**

ՀՀ քրեական օրենսգիրքը պատասխանատվություն է նախատեսում լրագրողի՝ տեղեկություն ստանալու իրավունքի խախտման համար: ՀՀ քրեական օրենսգրքի 164 հոդվածով՝

«Լրագրողի մասնագիտական օրինական գործունեությանը խոչընդոտելը» պատասխանատվություն է սահմանվում նրա գործունեությանը խոչընդոտելու դեպքում պատիժ սահմանելով տուգանք՝ նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկից մինչեւ հարյուրապատիկի չափով, կամ ուղղիչ աշխատանքներ՝ առավելագույնը մեկ տարի ժամկետով: Եթե նույն արարքը կատարել է պաշտոնական անձն իր պաշտոնական դիրքն օգտագործելով՝ ենթակա է պատասխանատվության ուղղիչ աշխատանքներով՝ առավելագույնը 2 տարի ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը 3 տարի ժամկետով՝ որոշակի պաշտոններ զբաղեցնելու կամ որոշակի գործունեությամբ զբաղվելու իրավունքից զրկելով առավելագույնը 3 տարի ժամկետով կամ առանց դրա»:

ՀՀ քրեական օրենսգրքում նախատեսված են նաեւ հոդվածներ, որոնք հատուկ պատասխանատվություն են նախատեսում ընտրությունների ժամանակ լրագրողների աշխատանքին խոչընդոտելու համար.

Այսպես՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 149 հոդվածը նախատեսում է. «…զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչի լիազորությունների իրականացմանը խոչընդոտելը՝

պատժվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի երեքհարյուրապատիկից հինգհարյուրապատիկի չափով կամ կալանքով՝ առավելագույնը երեք ամիս ժամկետով:

նույն արարքները, որոնք՝

1. կատարվել են գույքին վնաս պատճառելու սպառնալիքով (օրինակ՝ կոտրել տեսախցիկը կամ ձայնագրիչը),
2. կատարվել են նյութապես շահագրգռելով (օրինակ՝ գումար առաջարկելով),
3. զուգորդվել են բռնություն գործադրելով կամ դա գործադրելու սպառնալիքով,
4. կատարվել են պաշտոնական դիրքն օգտագործելով,
5. կատարվել են մի խումբ անձանց կողմից,
6. զուգորդվել է անձին ազատությունից զրկելով՝

պատժվում է ազատազրկմամբ՝ երկուսից հինգ տարի ժամկետով»:

Լրագրողի աշխատանքին եւ տեղեկատվություն ստանալուն խոչընդոտելու համար պատասխանատվություն է նախատեսում նաեւ ՀՀ Քրեական օրենսգրքի 154.5 հոդվածը.

«…….. զանգվածային լրատվության միջոցի ներկայացուցչին ընտրական փաստաթղթերին սահմանված դեպքերում եւ կարգով ծանոթանալուն խոչընդոտելը, ընտրական հանձնաժողովի արձանագրությունների պատճենները, քաղվածքները չտալը՝

պատժվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի երեքհարյուրապատիկից հինգհարյուրապատիկի չափով կամ ազատազրկմամբ՝ վեց ամսից երկու տարի ժամկետով»:

Քրեական օրենսգրքի 152 հոդվածը պատասխանատվություն է նախատեսում ընտրողների ցուցակը քաղաքացիներին եւ կուսակցություններին տրամադրելու կամ հրապարակելու կարգը խախտելու համար՝ առաջացնելով տուգանքի նշանակում՝ **նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկից հազարապատիկի չափով:**

Բաժին 3

Պարտադիր հրապարակման ենթակա ընտրական տեղեկությունները եւ դրանց տրամադրման ժամկետները

Ընտրողների ցուցակները

Դաշվի առնելով, որ ընտրողների ցուցակներըը մշտապես վարվող փաստաթուղթ է՝ դրանցում պարբերաբար կատարվող փոփոխությունների եւ լրացումների մասին տեղեկությունները կարելի է ստանալ՝

ա) Ինտերնետից (համացանցից),

բ) ըստ բնակության վայրի հաշվառումն իրականացնող Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության անձնագրային եւ հրավերների վարչությունից,

գ) տվյալ համայնքի ղեկավարից,

դ) ստացիոնար բուժում իրականացնող հաստատությունների ղեկավարներից՝ տվյալ հաստատությունում գտնվող ընտրողների վերաբերալ,

Յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի, համապատասխան տեղեկություն տնօրինող լիազոր մարմնից կամ նրա ստորաբաժանումներից դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում ստանալ ընտրողների ցուցակները՝

ա) ըստ մարզերի, համայնքների, ընտրական տեղամասերի,

բ) էլեկտրոնային կրիչով կամ թղթային տարբերակով,

գ) վճարելով համապատասխան վճարը:

Անդրադառնանք 2007թ. ընտրությունների եւս մեկ առանձնահատկության. համաձայն 26.02.07թ. ԱԺ-ի կողմից ընդունված «Ընտրական օրենսգրքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի 1-ին հոդվածի 5-րդ կետի՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում ընտրություններն անցկացվում են միայն Հայատսանի Հանրապետության տարածքում», իսկ 2-րդ հոդվածի 7-րդ կետում սահմանված է, որ ՀՀ եւ միաժամանակ այլ պետության քաղաքացի հանդիսացող եւ ՀՀ-ում հաշվառում ունեցող քաղաքացիները ընտրությունների ժամանակ ընտրություններին մասնակցում են ընտրական օրենսգրխով սահմանված կարգով, իսկ ՀՀ-ում հաշվառում չունեցող վերը նշված քաղաքացիները ընտրությունների ժամանակ քվերակությունների չեն մասնակցում: Ստացվում է, որ օտարերկյա պետություններում գտնվող ՀՀ քաղաքացիներն այլեւս հնարավորություն չունեն մասնակցել ՀՀ-ան համապետական ընտրությունների քվերակությանը ՀՀ դիվանագիտական եւ հյուպատոսական ներկայացուցչությունների միջոցով: Հետեւաբար, ոչ միայն սահմանափակվում է այդ քաղաքացիների ընտրության իրավունքը, այլ սահմանափակվում է ՀՀ-ից դուրս գտնվող քաղաքացիների վիճակագրության մասին տեղեկությունը:

ՀՀ ընտրողների ռեգիստրը՝ տեղեկություն տնօրինող լիազորված մարմինը, էլեկտրոնային տարբերակով ներկայացնում է Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով ինտերնետային կայքում՝ www.electionc.am տեղադրելու համար

ա) ըստ համայնքների եւ ըստ մարզերի տարին 2 անգամ՝ հուլիս եւ հունվար ամիսներին,

բ) համապետական ընտրությունների դեպքում՝ քվեարկության օրվանից առնվազն 41 օր առաջ՝ նաեւ ըստ ընտրական տեղամասերի:

Տեղամասային կենտրոնի տարածքը տնօրինող հաստատության ղեկավարը տեղամասային կենտրոնում՝ բոլորի համար տեսանելի տեղում, քվեարկությունից 40 օր առաջ փակցնում է՝

ա) ընտրողների ցուցակը,

բ) տեղեկանք՝ այդ ցուցակներում անճշտությունների վերաբերյալ դիմումներ տալու ժամկետների, տեղի, դրանց քննարկման կարգի, ժամանակի եւ պայմանների մասին:

Ընտրողների ցուցակի վերջնական օրինակը տեղամասային կենտրոնում փակցվում է քվեարկության օրվանից 2 օր առաջ:

Սահմանափակումները

Ընտրողների կողմից ստորագրված ցուցակները հրապարակման ենթակա չեն, դրանցից պատճեններ չեն հանվում:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, հոդված 13, 1-ին կետ:

Զինվորական մասերում հաշվառված եւ կալանքի տակ գտնվող ընտրողների ցուցակների մատչելիությունը սահմանափակված է:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, հոդված 12

Կալանքի տակ գտնվող ընտրողների ցուցակը՝ նրանց պահելու լիազորություն ունեցող հաստատությունների ղեկավարները, քվեարկության օրվանից 2 օր առաջ հանձնում են իրենց մոտ կազմավորվող տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների նախագահներին:

ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, հոդված 12

Քվեաթերթիկներ

- Տեղամասային կենտրոնում կամ կենտրոնի մուտքի մոտ պետք է փակցված լինեն Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից սահմանված քվեաթերթիկների նմուշները, որոնք թողարկվում են քվեարկության օրվանից ոչ շուտ, քան 9, եւ ոչ ուշ, քան 3 օր առաջ:
- Քվեարկության օրը տեղամասային կենտրոնում՝ տեսանելի տեղում, պետք է փակցված լինեն ՀՀ նախագահի թեկնածուների լուսանկարները եւ նրանց համառոտ կենսագրությունները պարունակող պաստառ, Ազգային ժողովի՝ համամասնական ընտրակարգով ընտրությունների դեպքում՝ քվեարկվող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների ընտրական ցուցակները:
- Քվեարկության օրը տեղամասային ընտրական հանձնաժողովները պարտավոր են երեքժամյա պարբերականությամբ ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողով տվյալներ հաղորդել, հրապարակել քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների թվի մասին:
- Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովները 3-ժամյա ամփոփված տվյալները հաղորդում են կենտրոնական ընտրական հանձնաժողին (ԸՕ, հոդ. 7), որտեղից եւ լրագրողը կարող է ստանալ դրանք:
- Համապետական ընտրությունների ժամանակ, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը, քվեարկության օրը՝ ժամը 9.00-ին, տեղեկություններ է հրապարակում ընտրությունների ընթացքի մասին, իսկ ժամը 12.00-ից սկսած՝ մինչեւ ժամը 21.00-ն, երեքժամյա պարբերականությամբ՝ ըստ ընտրատարածքների հրապարակում է տեղեկություններ մինչեւ նախորդ ժամն ընտրություններին մասնակցած ընտրողների թվի, ինչպես նաեւ ստացված դիմում-բողոքների վերաբերյալ:

Քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ տեղեկությունները

Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովը, հիմք ընդունելով Ընտրական օրենսգրքի 60 հոդվածով սահմանված կարգով կատարված հաշվարկները, կազմում է տեղամասում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրություն, դրանում նշելով՝

1. ընտրողների ընդհանուր թիվը՝ ըստ ընտրողների ցուցակների,
   1.1) տեղամասային ընտրական հանձնաժողովին հատկացված քվեարկության ծրարների թիվը,

2. տեղամասային ընտրական հանձնաժողովին հատկացված քվեաթերթիկների թիվը եւ ելունդների համարները,
   2.1) չօգտագործված քվեարկության ծրարների թիվը,
3. տեղամասային ընտրական հանձնաժողովում մարված քվեաթերթիկների ընդհանուր թիվը,
4. գրանցված եւ քվեաթերթիկներ ստացած ընտրողների թիվը՝ ըստ ստորագրությունների,
5. անվավեր քվեաթերթիկների թիվը,
6. օգտագործված քվեաթերթիկների ելունդների թիվը,
7. յուրաքանչյուր թեկնածուին, կուսակցությանը, կուսակցությունների դաշինքին կողմ քվեարկված քվեաթերթիկների թիվը,
8. թեկնածուներին, կուսակցություններին, կուսակցությունների դաշինքներին կողմ քվեարկված քվեաթերթիկների ընդհանուր թիվը (մեկ թեկնածու քվեարկվելու դեպքում սույն տողը չի լրացվում),
9. թեկնածուին դեմ քվեարկված քվեաթերթիկների թիվը (լրացվում է մեկ թեկնածու քվեարկվելու դեպքում),
   9.1) սահմանված նմուշի քվեարկության ծրարների թիվը,
10. վավեր քվեաթերթիկների թիվը,
11. անճշտությունների չափը:

Եթե հանձնաժողովի որեւէ անդամ արձանագրության տվյալների վերաբերյալ ունի հատուկ կարծիք, ապա նա ներկայացնում է իր գրավոր կարծիքը, որը կցվում է արձանագրությանը, իսկ իր ստորագրության կողքին այդ մասին կատարում է նշում:

Նիստի վերջում, բայց ոչ ուշ, քան քվեարկության ավարտից 10 ժամ հետո, հանձնաժողովի նախագահը հրապարակում է տեղամասում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ կազմված արձանագրությունը:

Համապետական ընտրություններին մասնակցած ընտրողների թվի մասին ամփոփ տվյալները Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը պաշտոնապես հրապարակում է ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովներից հեռահաղորդակցության միջոցներով ստացված տվյալների հիման վրա՝ քվեարկության հաջորդ օրը՝ մինչեւ ժամը 10.00-ն:

«Ընտրություն» ավտոմատացված համակարգը

«Ընտրություն» ավտոմատացված համակարգը նորամուծություն է Հայաստանի Հանրապետության ընտրական գործընթացում: Ավտոմատացված

այս համակարգն իր ամբողջ հնարավորությամբ առաջին անգամ է կիրառվելով: Փորձենք դիտարկել, թե վերջինս ինչ նոր հնարավորություններ է ընձեռելու լրագրողներին եւ, ընդհանրապես, որքանով է նպաստում ընտրական տեղեկատվության մատչելիությանը:

Մինչ 2007 թվականի խորհրդարանական ընտրությունները ավտոմատացված որոշակի համակարգ կիրառվում էր, ընտրությունների արդյունքները ներկայացվում էին ԿԸՀ, այստեղ դրանք մուտքագրվում էին համակարգ եւ դրանից հետո դրանք դառնում էին մատչելի: Նոր համակարգը ենթադրում է, որ յուրաքանչյուր ընտրական տեղամաս իր լիազորությամբ անցկացված քվեարկության արդյունքները ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովում մուտքագրում է համակարգիչ, որը իր օպերատիվության եւ անմիջականության շնորհիվ լրագրողին հնարավորություն է տալիս ցանկացած վայրից ինտերնետային ցանցի միջոցով «այցելել» ԿԸՀ ինտերնետային կայք եւ հետեւել տվյալների աստիճանական համալրմանը՝ միաժամանակ տեղում վերլուծելով եւ անցկացնելով մշտադիտարկում (մոնիտորինգ): Միաժամանակ ընտրությունների ամփոփիչ տվյալները ԿԸՀ-ում ցուցադրվում են այդտեղ տեղադրված լուսատախտակի վրա: Սա եւս մեկ հնարավորություն է ընտրական գործընթացի հրապարակայնության եւ թափանցիկության համար: Այժմ՝ առավել մանրամասն.

Տեղամասում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության տվյալների մուտքագրումը համակարգիչ կատարվում է «Ընտրություններ» ավտոմատացված համակարգի միջոցով: Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովի արձանագրության յուրաքանչյուր տվյալ մուտքագրվում է այդ տվյալի համար նախատեսված դաշտում: Քվեարկության արդյունքների աղյուսակի վերնագիրը պարունակում է ընտրության (հանրաքվեի) անվանումը, համապատասխան ընտրական հանձնաժողովի անվանումը: Նշում է կատարվում նաեւ ընտրական տեղամասերի քանակի եւ աղյուսակավորման ամսաթվի ու ժամանակի մասին:

Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը, պարբերաբար, բայց ոչ ուշ, քան 3 ժամը մեկ, ապահովում է ընտրատարածքում քվեարկության արդյունքների աղյուսակավորումն ու տպագրումը՝ ըստ ընտրական տեղամասերի: Տեղամասերում քվեարկության արդյունքների աղյուսակավորման տպագրված օրինակը՝ վավերացված հանձնաժողովի նախագահի (տեղակալի) եւ քարտուղարի ստորագրություններով եւ հանձնաժողովի կնիքով, անհապաղ փակցվում է ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովում՝ բոլորի համար տեսանելի տեղում:

Տեղամասերում քվեարկության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրությունների տվյալների մուտքագրումը համակարգիչ ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովն ավարտում է քվեարկության ավարտից հետո՝ ոչ ուշ, քան 18 ժամվա ընթացքում:

Մուտքագրված տվյալների տպագրման դեպքում քվեարկության արդյունքների աղյուսակի յուրաքանչյուր տող՝ ըստ ընտրական տեղամասերի, կունենա հետեւյալ տեսքը՝

Ընտրատարածք N
Ընտրական տեղամաս N
1. Ընտրողների ընդհանուր թիվը՝ ըստ ընտրողների ցուցակների
2. ՏԸՀ-ին հատկացված քվեարկության ծրարների թիվը
3. ՏԸՀ-ին հատկացված քվեաթերթիկների թիվը եւ ելունդների համարները
4. Չօգտագործված քվեարկության ծրարների թիվը
5. Մարված (չօգտագործված, ոչ ճիշտ լրացված եւ հետ վերադարձված) քվեաթերթիկների թիվը
6. Գրանցված ընտրողների թիվը՝ ըստ ստորագրությունների
7. Անվավեր քվեաթերթիկների թիվը
8. Օգտագործված քվեաթերթիկների ելունդների թիվը
9. Յուրաքանչյուր թեկնածուին, կուսակցությանը, կուսակցությունների դաշինքին կողմ քվեարկված քվեաթերթիկների թիվը
10. Կողմ քվեարկված քվեաթերթիկների ընդհանուր թիվը (մեկ թեկնածու քվեարկվելու դեպքում չի լրացվում)
11. Թեկնածուին, կուսակցությանը կամ կուսակցությունների դաշինքին դեմ քվեարկված քվեաթերթիկների թիվը (լրացվում է մեկ թեկնածու քվեարկվելու դեպքում)
12. Սահմանված նմուշի քվեարկության ծրարների թիվը
13. Վավեր քվեաթերթիկների թիվը
14. Անճշտությունների չափը

Հրապարակման ենթակա ընտրական տեղեկատվության ցանկ

Ընտրական գործընթացներում լրագրողը կամ ԶԼՄ ներկայացուցիչը կարող է ստանալ հետեւյալ տեղեկությունները

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը **Ընդունող մարմինը**	**Տեղեկություն տնօրինողը**	Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
1	Ընտրական հանձնաժողովի, պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների՝ ընտրությունների նախապատրաստմանն ու անցկացմանը վերաբերող որոշումները	Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով (ԿԸՀ) Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովները (ԸԸՀ) տեղամասային ընտրական հանձնաժողովները (ՏԸՀ)	Ընտրական հանձնաժողովներ, տեղական ինքնակառավարման մարմիններ	որոշումն ընդունելուց հետո՝ 3 օրվա ընթացքում	ՀՀ Ընտրական օրենսգիրք, (ԸՕ), հոդված 7, կետ 2
2	Հանրապետության նախագահի կամ Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ ՀՀ ընտրողների գրանցամատյանում ընդգրկված ընտրողների ընդհանուր թիվը եւ ՀՀ ընտրողների ռեգիստրը	ՀՀանրապետության ընտրողների ազգային գրանցամատյանը վարող ՀՀ կառավարությանն առնըթեր ՀՀ ոստիկանությունը՝ ըստ տարածքների (այսուհետ՝ լիազոր մարմինը՝ ԼՄ)	ԼՄ, ԿԸՀ	քվեարկության նախորդ օրը	ԸՕ հոդված, 7, կետ 4, ԸՕ հոդված, 9, կետ 1, 2
3	ՀՀ ընտրողների ռեգիստրի մասին ընթացիկ տվյալներ	ԼՄ	ԼՄ, ԿԸՀ	մշտապես կամ պաշտոնական հրապարակման շրջանում՝ յուրաքանչյուր հուլիս և հունվար ամիսներին, իսկ համապետական ընտրությունների ժամանակ՝ քվեարկության օրվանից առնվազն 41 օր առաջ	ԸՕ հոդված, 9, կետ 6
4	Ընտրական տեղամասերի եւ տեղամասային կենտրոնների կազմավորման վերաբերյալ	ԸԸՀ	ԸԸՀ ՏԻՄ ղեկավարը ԿԸՀ	սկսած ոչ ուշ, քան քվեարկությունից 45 օր առաջ	ԸՕ հոդված, 17, կետ 1

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը			Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
		Ընդունող մարմինը		**Տեղեկություն տնօրինողը**		
5	Ընտրական հանձնաժողովների կազմի, գտնվելու վայրի, աշխատաժամերի մասին	ՀՀ նախագահը (ԿԸՀ) ԸԸՀ		ԿԸՀ, ԸԸՀ, ՏԸՀ, ՏԻՄ ՁԼՄ, տարածքային ցուցատախտակներ	յուրաքանչյուրի մասին հրամանագիրը կամ որոշումը ընդունելու պահից՝ ըստ վերադասության կամ պաշտոնական հրապարակումից ԿԸՀ՝ սկսած առնվազն 10-րդ օրվանից, ԸԸՀ՝ սկսած առնվազն 15-րդ օրվանինց, ԿԸՀ՝ ոչ ուշ, քան քվեարկությունից առաջ 19-16-րդ օրվանից	ԸՕ հոդված 34, կետ 1,3 հոդված 36, կետ 1 հոդված 37, կետ 1,2
6	Ընտրատարածքների ցուցակի եւ գծապատկերի վերաբերյալ	ԿԸՀ		ԿԸՀ, պաշտոնական մամուլ, ինտերնետային կայք	Ընտրատարածքների փոփոխության ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ 30 օրվա ընթացքում	ԸՕ հոդված 17, կետ 5,
7	Տվյալներ քվեարկությանը մասնակցած ընտրողների թվի մասին՝ տեղամասում, այնուհետեւ ընտրատարածքում, այնուհետեւ հանրապետությունում (համապետականի դեպքում)			ՏԸՀ, այնուհետեւ ԸԸՀ, այնուհետեւ ԿԸՀ	Քվեարկության օրը՝ երեքժամյա պարբերականությամբ	ԸՕ հոդված 7, կետ 6
8	Ընտրողների նախնական ցուցակների վերաբերյալ	ԼՄ		Լիազոր մարմնի կամ նրա համապատասխան ստորաբաժանման ղեկավարը, ՏԸՀ, տեղամասային կենտրոնների տարածքները տնօրինող հաստատությունների ղեկավարներիը,	քվեարկության օրվանից առնվազն 40 օր առաջից սկսած, դիմելու պահից՝ մինչեւ եռօրյա ժամկետում	ԸՕ հոդված, 12, 13 կետ 3

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը **Ընդունող մարմինը**		**Տեղեկություն տնօրինողը**	Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
9	Ընտրողների ցուցակներում տեղ գտած անճշտությունների վերաբերյալ դիմումներ տալու ժամկետի, տեղի, դրանց քննարկման կարգի, ժամանակի եւ պայմանների մասին			ՏԸՀ	քվեարկության օրվանից առնվազն 40 օր առաջից սկսած, դիմելու պահից՝ մինչեւ եռօրյա ժամկետում	ԸՕ հոդված 13, կետ 6
10	Ստացիոնար բուժման մեջ գտնվող ընտրողների մասին			ստացիոնար բուժում իրականացնող կազմակերպություն, ԼՄ, ՏԸՀ	քվեարկությունից առնվազն երեք օր առաջից	ԸՕ հոդված 46, պարբ. 2,3
11	Ընտրողների վերջնական ցուցակի վերաբերյալ տվյալներ	ԼՄ		ԿԸՀ, ԸԸՀ, ԿԸՀ	քվեարկության օրվանից առնվազն 2 օր առաջ	ԸՕ հոդված 13, կետ 5
12	Առաջադրված թեկնածուների նախընտրական քարոզչության նյութերին եւ այլ մանրամասների, բացառությամբ՝ օրենքով սահմանված գաղտնիք համարվող տեղեկատվության			թեկնածուները կամ նրանց նախընտրական շտաբների լիազորված անձինք, ՁԼՄ-ները	քարոզարշավի ամբողջ ժամանակաշրջանում, (թեկնածուների եւ կուսակցությունների գրանցման համար նախատեսված վերջին օրվան հաջորդող օրվանից մինչեւ քվեարկությունից մեկ օր առաջ	ԸՕ հոդվածներ 18-23
13	Ընտրությունների համար նախատեսված ֆինանսական միջոցների մասին	ԱԺ՝ պետական բյուջեի շրջանակներում		ընտրական հանձնաժողովները, վերահսկիչ-վերստուգիչ ծառայությունը	սկսած ընտրությունը նշանակելուց հետո 5-օրյա ժամկետում	ԸՕ հոդված 24, կետ 2 հոդված 26
14	Թեկնածուների եւ ԱԺ ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների հայտարարագրի վերաբերյալ, (իրենց նախընտրական հիմնադրամներ կատարված մուծումների եւ դրանց օգտագործման վերաբերյալ):	թեկնածուներ, կուսակցություններ		թեկնածությունը գրանցած ընտրական հանձնաժողովը	ընտրությունների ավարտից 6 օր հետո	ԸՕ հոդված 25, կետ 11

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը			Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
		Ընդունող մարմինը		**Տեղեկություն տնօրինողը**		
15	Կուսակցությունների կամ թեկնածուների վստահված անձանց մասին տեղեկություններ	ԿԸՀ՝ համամասնականի դեպքում, ԸԸՀ՝ մեծամասնականի դեպքում		կուսակցությունները, թեկնածուները, ընտրական հանձնաժողովները	թեկնածուների (կամ ցուցակի) գրանցումից հետո՝ հայտը ներկայացնելու պահից հետո՝ 5-օրյա ժամկետում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 27, կետ 1,2
16	Դիտորդական առաքելություն իրականացնելու համար հրավիրված անձնաց կամ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասին	ԿԸՀ		ՀՀ նախագահը, ՀՀ ԱԺ, ՀՀ կառավարություն, ԿԸՀ	ընտրությունները նշանակելու օրվանից հետո, իսկ առավել ստույգ՝ հավատարմագրելուց հետո	ԸՕ հոդված 29, կետ 3
17	Ընտրատարածքային ընտրական հանձնաժողովի գտնվելու վայրը ըստ ԱԺ՝ մեծամասնական ընտրատարածքների կազմավորման մասին որոշման	ԿԸՀ		ԿԸՀ, ՏԻՄ	Որոշումը օրինական ուժի մեջ մտնելու կամ ընդունելու պահից, ինչպես նաեւ քվեարկության օրվանից առնվազն 65 օր առաջից	ԸՕ հոդված 31, կետ 2,3
18	ԱԺ մեծամասնական ընտրակարգով քվեարկության մասնակցող թեկնածուների առաջադրման, գրանցման մասին	ԸԸՀ		ԸԸՀ, ԿԸՀ, ԿԸՀ, թեկնածուների լիազոր ներկայացուցիչներից	առաջադրման եւ գրանցման պահից	ԸՕ հոդված 42, կետ 14
19	Քվերակության արդյունքների վերաբերյալ արձանագրությունը	ՏԸՀ		ՏԸՀ, ԸԸՀ, ԿԸՀ, «Ընտրություն» համակարգ, ցուցատախտակ	ընտրությունների քվերակության օրը՝ ժամը 20.00-ից հետո առավելագույնը 10 ժամվա ընթացքում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդվածներ 61, 62, 63
20	ԱԺ մեծամասնական եւ ՏԻՄ ընտրությունների արդյունքները	ՏԸՀ, ԸԸՀ, առաջին ատյանի դատարան		ԸԸՀ, ԿԸՀ	ԿԸՀ՝ 24 ժամ վա ընթացքում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 63, կետ1

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը Ընդունող մարմինը		Տեղեկություն տնօրինողը	Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
21	Ընտրությունների նախապատրաստման եւ անցկացման համար անհրաժեշտ եւ ԸՀ-ների համար պարտադիր նորմատիվ ակտերի մասին. ա) քվեաթերթիկների եւ ընտրական այլ փաստաթղթերի ձեւերի, բ) քվեատուփի ձեւերի, գ) ընտրական հանձնաժողովների կնիքների ձեւերի, դ) ՀՀ նախագահի թեկնածուների կենսագրական տվյալները ե) ԱԺ համամասնական ընտրակարգով ընտրություններին մասնակցելու հայտ ներկայացրած կուսակցությունների եւ նրանց առաջադրած թեկնածուների ցուցակների մասին զ) ԱԺ լրացուցիչ եւ նոր ընտրություններ նշանակելու մասին է) ԱԺ մեծամասնական ընտրատարածքների համարակալման մասին	ԿԸՀ		ԿԸՀ, ԸԸՀ, ՏԸՀ, Թեկնածուի լիազորված անձանցից (վստահված անձ, շտաբ), ընտրական տեղամասից, ՁԼՄ-ներից	որոշումը օրինական ուժի մեջ մտնելու պահից, թեկնածուի գրանցման պահից, կուսակցության ցուցակի գրանցման պահից	ԸՕ հոդված 41, կետեր 6,7,14,15,18,21,23
22	ՀՀ նախագահի եւ համամասնական ընտրությունների արդյունքների մասին	ԿԸՀ, ԿԸՀ		ԿԸՀ, ԸԸՀ, ԿԸՀ, համապատասխան, կուսակցուցյունից, ՁԼՄ, ինտերներային կայքից	ԸԸՀ-ը վերջնական՝ քվեարկության ավարտից հետո 7 օրվա ընթացքում եւ դրանից հետո, ԿԸՀ՝ ամփոփիչ նիստից հետո՝ 3 ժամվա ընթացքում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 63, կետ3
23	ՀՀ նախագահի ընտրություն նշանակելու մասին	ԿԸՀ		ԿԸՀ	քվերակության օրվանից առնվազն 100 օր առաջ եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 88, կետ 2

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը **Ընդունող մարմինը**		**Տեղեկություն տնօրինողը**	Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
24	Ընտրությունների արդյունքների մասին ա)ընտրողների ընդհանուր թիվը՝ ըստ ընտրողների ցուցակների. բ) ՏԸՀ-ին հատկացված քվեարկության ծրարների թիվը. քվեաթերթիկների թիվը եւ ելունդների համարները. գ) չօգտագործված քվեարկության ծրարների թիվը. դ) ՏԸՀ-ում գումարված քվեաթերթիկների ընդհանուր թիվը ե) անվավեր քվեաթերթիկների թիվը . զ) օգտագործված քվեաթերթիկների ելունդների թիվը է) յուրաքանչյուր թեկնածուին, կուսակցությանը, կուսակցությունների դաշինքին կողմ քվեարկված քվեաթերթիկների թիվը. ը)թեկնածուներին, կուսակցություններին, կուսակցությունների դաշինքներին կողմ քվեարկված քվեաթերթիկների ընդհանուր թիվը թ) թեկնածուին դեմ քվեարկված քվեաթերթիկների թիվը ժ) վավեր քվեաթերթիկների թիվը ժա) անճշտությունների չափը	ՏԸՀ		ՏԸՀ ԸԸՀ ԿԸՀ վստահված անձանցից, դիտորդներից	ընտրությունների քվեարակության օրը՝ ժամը 20.00-ից հետո մինչեւ 10 ժամ տեւողությամբ	ԸՕ հոդված 61, կետեր 1,6
25	Աժ ընտրությունները նշանակելու մասին	ՀՀ նախագահը		ՀՀ նախագահը ԿԸՀ կուսակցությունները	քվեարկության օրվանից առնվազն 100 օր առաջ եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 117, կետ 2

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը **Ընդունող մարմինը**		**Տեղեկություն տնօրինողը**	Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
26	ՀՀ նախագահի ընտրություն անցկացնելու մասին	ՀՀ Սահմանադրություն		ԿԸՀ	ՀՀ նախագահի լիազորությունների ավարտից 50 օր առաջ, իսկ նոր ընտրությունների դեպքում՝ դրա նշանակման 40-րդ օրվանից սկսած:	ԸՕ հոդված 88, կետ 1 հոդված 90, կետ 1
27	Աժ ընտրություններն անցկացնելու մասին	ՀՀ նախագահը		ՀՀ նախագահը ԿԸՀ կուսակցությունները	Աժ լիազորությունների ավարտին նախորդող 40-30-րդ օրերի ընթացքում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 117, կետ 1
28	կուսակցությունների համամասնական ընտրակարգով ընտրական ցուցակների մասին	կուսակցություն ԿԸՀ		կուսակցություն ԿԸՀ	քվեարկության օրվանից առաջ 75-70 օրերի ընթացքում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 117, կետեր 2,5
29	Աժ մեծամասնական ընտրակարգով պատգամավորության թեկնածուի մասին	ԸԸՀ		թեկնածուն, առաջադրող կուսակցություն, ԸԸՀ, ՏԸՀ, ԿԸՀ	քվեարկության օրվանից առաջ 75-70 օրերի ընթացքում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 117, կետ 6
30	Աժ արտահերթ ընտրություններ անցկացնելու մասին	ՀՀ նախագահը ԿԸՀ		ՀՀ նախագահը ԿԸՀ, կուսակցությունները	Աժ արձակելուց ոչ ուշ քան 30-40 օրվա ընթացքում եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 119, կետ 1
31	ՏԻՄ ընտրությունների անցկացման մասին	համապատասխան մարզպետը		տարածքային կառավարման եւ ՏԻՄ մարմինը	ՏԻՄ լիազորություններից առնվազն 30 օր առաջ եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 135
32	ՏԻՄ ընտրությունների նշանակելու մասին	համապատասխան մարզպետը		տարածքային կառավարման եւ ՏԻՄ մարմինը	ՏԻՄ ղեկավարի լիազորություններից առնվազն 90 օր առաջ եւ դրանից հետո	ԸՕ հոդված 135, կետ2

N	Տեղեկատվության տեսակը	Տեղեկատվության աղբյուրը **Ընդունող մարմինը**		**Տեղեկություն տնօրինողը**	Տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները	Օրենսդրական հիմքը
33	Կուսակցության կանոնադրությունն ու ծրագիրը			համապատասխան կուսակցություն, հրապարակած ԶԼՄ	չկա ժամկետային սահմանափակում, դիմելուց հետո 5-օրյա ժամկետում	Կուսակցությունների մասին օրենք, հոդված 3, կետ 2
34	Կուսակցության գույքի օգտագործման վերաբերյալ հաշվետվության պատճենը, դրա կազմավորման աղբյուրների մասին տեղեկատվություն			համապատասխան կուսակցություն, հրապարակած ԶԼՄ	չկա ժամկետային սահմանափակում, դիմելուց հետո 5-օրյա ժամկետում	Կուսակցությունների մասին օրենք, հոդված 22, կետ 2
35	Կուսակցությունների ֆինանսական հաշվետվության պատճենը			համապատասխան կուսակցություն, հրապարակած ԶԼՄ	չկա ժամկետային սահմանափակում, դիմելուց հետո 5-օրյա ժամկետում	Կուսակցությունների մասին օրենք, հոդված 28, կետ 4
36	Կուսակցության ստացած օրենքով սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից ավելի արժողությամբ նվիրատվության աղբյուրների մասին տեղեկատվություն			համապատասխան կուսակցության ֆինանսական հաշվետվություն, հրապարակած ԶԼՄ	հաշվետու տարվա մարտի 25-ից հետո	Կուսակցությունների մասին օրենք, հոդված 28, կետ 6
37	Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների հայտարարագրի պատճենը՝ նախընտրական հիմնադրամներ կատարված մուծումների եւ դրանց օգտագործման վերաբերյալ			Կուսակցությանը գրանցած ընտրական հանձնաժողով, ԿԸՀ-ի ինտերնետային կայք՝ **www.elections.am**	ընտրությունների ավարտից 6 օր հետո, կայքում տեղադրվում է այն ստանալուց հետո 3-օրյա ժամկետում	Կուսակցությունների մասին օրենք, հոդված 25, կետ 11
38	Տեղեկատվություն կուսակցության հիմնադիր համագումարի անցկացման տեղի եւ ժամի մասին			համապատասխան կուսակցություն	կուսակցության հիմնադիր համագումարի անցկացման օրվանից առնվազն մեկ ամիս առաջ	Կուսակցությունների մասին օրենք, հոդված 12, կետ 1

Տպագրվել է «Ասողիկ» տպարան-հրատարակչությունում:
Տպաքանակը 2000 օրինակ: